

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:22

Måndagen den 28 december

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med punkt 1, Fråga om medgivande till deltagande på distans.
Jag finner frågan besvarad med ett ja.

**§ 2 Frihandelsavtalet mellan EU och Förenade kungariket
Statsrådet Hans Dahlgren (deltar per telefon)
Information om frihandelsavtalet mellan EU och Förenade
kungariket**

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Hans Dahlgren välkommen till detta telefonsammanträde i EU-nämnden.

Anf. 3 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Jag tackar för denna möjlighet att ge en del information och att tillsammans med medarbetare försöka svara på frågor – detta under det pågående skriftliga samrådet om de beslut som föranletts av överenskommelsen om EU:s och Storbritanniens framtida relation.

Låt mig börja med att säga vilken lättnad det är att vi har nått hit fastän det blev i elfte timmen. Det blev en särskild julhelg, men det var det värt. Det var kanske lite följdriktigt att det som började en midsommarafton 2016 med den brittiska folkomröstningen om brexit fick sitt förhandlingsmässiga avslut på julafton 2020 och att vi får ett ikraftträdande när nyårsafton går över i nyårsdag. Så är det.

Men arbetet är inte över än. Avtalstexterna har i slutskedet av denna förhandling slutförts under enorm tidspress, och det pågår just nu intensiv verksamhet i Bryssel och förstås i alla huvudstäder med att gå igenom denna överenskommelses alla delar. Inte minst handlar det om en språklig genomgång och ett översättningsarbete till alla officiella EU-språk, vilket lär pågå en bit in på det nya året. Det är ju angeläget att de färdiga avtalen finns tillgängliga i korrekta versioner på unionens samtliga officiella språk.

Huvudavtalet är ett associeringsavtal. Det innebär att det ska beslutas med enhällighet i rådet efter att Europaparlamentet har gett sitt godkännande. Som ledamöterna vet kommer Europaparlamentets godkännande inte att inhämtas innan årsskiftet. Detta tillsammans med den ännu inte slutförda språkliga och rättsliga granskningen gör att vi kommer att ha en period av provisorisk tillämpning av detta avtal på upp till två månader.

De rådsbeslut som nu behöver fattas med skriftlig procedur kommer att tas i morgon, den 29 december. Det handlar i korthet om godkännande av själva avtalstexterna, beslut om undertecknande, provisorisk tillämpning av avtalet och en del olika deklARATIONER och notifieringar.

De 27 medlemsstaternas ambassadörer i Bryssel sammanträdde tidigare i dag, och alla 27 gav då klartecken för att gå vidare med denna procedur. Det finns alltså ingen anledning att befara att något medlemsland skulle gå emot detta beslut. Det känns givetvis bra att den enighet som har rått inom EU-kretsen under hela denna process manifesteras i dagens enhälliga beslut.

Jag tänker inte gå in i särskilda detaljer om de olika delarna. Materialet finns tillgängligt för ledamöterna tillsammans med den promemoria som har tagits fram i Regeringskansliet för att kortfattat beskriva den omfattande materian i detta avtal.

I praktiken är det tre avtal som vi har att ta ställning till. Huvudavtalet, och det viktigaste, är handels- och samarbetsavtalet. Till detta kommer ett

separat avtal om utbyte av säkerhetsklassad information. Utbyte av den typen av information är standard i samband med stora avtal för att parterna ska känna säkerhet i hanteringen av känslig information sinsemellan. Det tredje avtalet är ett samarbetsavtal om säkert och fredligt användande av kärnenergi inom ramen för Euratom. Det avtalet kräver visserligen inte Europaparlamentets godkännande, men med hänsyn till behovet av både rättslig och språklig genomgång så beslutades så sent som i går att även detta kommer att omfattas av provisorisk tillämpning.

Innan jag säger några ord om själva det sakliga innehållet i huvudavtalet om handel och samarbete vill jag nämna att detta alltså ska antas som ett EU-avtal. Det innebär att materialet ligger inom ramen för EU:s egen befogenhet – eller kompetens, som vi ofta säger. Det betyder i sin tur att det inte behöver ratificeras i parlamenten i de 27 medlemsstaterna.

I detta fall innehåller avtalet också element där EU utnyttjar sin kompetens på områden där motsvarande interna befogenhet ännu inte har använts genom att man inför gemensamma regler. På EU-språk innebär det att avtalet klassificeras som ett frivilligt EU-avtal.

I rådets beslut om undertecknande av avtalet finns en del skrivningar om kompetensfrågan där rådet slår fast att EU:s agerande nu inte har någon inverkan på fördelningen av kompetensen mellan EU och medlemsstaterna utanför detta avtal. Medlemsstaternas möjlighet att agera i andra sammanhang, till exempel att ingå avtal med andra parter, påverkas alltså inte av det som nu är överenskommet.

Så några ord om själva avtalet. Det är ett brett och fylligt avtal. Vår bedömning i Stockholm är att detta som helhet faktiskt är bättre än vad vi hade trott och att det har gjorts eftergifter på den brittiska sidan som på en del punkter har gått längre än vad vi hade förväntat oss. Som alla förstår är detta mycket bättre än det scenario med ett avtalslöst tillstånd som vi in i det sista hade anledning att frukta.

När det gäller handelssidan finns nu en reglering som helt utesluter tullar eller kvoter. Det finns inget annat EU-avtal som gör det på detta sätt, vilket är bra. Det finns också en reglering av tjänster, investeringar och offentlig upphandling på ett sätt som motsvarar våra mer ambitiösa tidigare avtal.

Förhandlingarna har ju mycket koncentrerats på en svår fråga vad gäller att upprätthålla rättvisa konkurrensregler på ett jämställt plan, level playing field. Detta avspeglas i en reglering som också saknar motstycke när det gäller detta med att upprätthålla gemensamma höga standarder. Det gäller arbetstagar skydd, miljöskydd, kampen mot klimathotet och inte minst statsstöd.

Till detta kopplas sedan parternas åtagande att säkerställa att det finns möjlighet för den som berörs att i respektive nationella rättssystem också få en effektiv prövning av att dessa normer upprätthålls och dessutom parternas möjlighet att vidta unilaterala åtgärder och om man så vill påkalla tvistlösning.

Utöver det som handlar om handel, konkurrensregler och så vidare finns omfattande regler för samarbete på transportområdet där alla transportslag omfattas. Normalt blir det givetvis något mer begränsat än vad vi har inom unionen själv, men medlemsstaterna har nu möjlighet att med Storbritannien överenskomma vissa tillägsregler om bland annat flygtrafik.

Fisket var också en mycket svår nöt att knäcka. Det blev nu en fem och ett halvt år lång övergångsperiod där delar av EU:s andel av fisket i brittiska vatten övergår till Storbritannien – men inte alls en så stor del som britterna från början hade begärt. Efter de fem och ett halvt åren blir det en årlig förhandling mellan EU och Storbritannien om fisket – med möjlighet för EU att införa tullar på fiskeprodukter och även andra produkter om resultatet av den förhandlingen skulle bli för dåligt.

Nästa del i avtalet handlar om hur Storbritannien kan fortsätta att delta i några av EU:s program och vilka förutsättningarna är för det. Viktigast bland det som vi redan nu vet att britterna vill delta i eller kommer att delta i är forskningsprogrammet Horisont. Däremot vill de inte delta i utbildningsprogrammet Erasmus plus, vilket vi beklagar.

En annan punkt är utvecklade regler om samarbete på socialförsäkringsområdet.

Nästa del handlar om inre säkerhet, framför allt olika former av samarbeten inom brottsbekämpning. Det handlar också om en del om utbyte av data, PNR-uppgifter, dna och fingeravtryck samt samarbete inom Europol och Eurojust. Här finns också föreskrivet förenklade former för överlämnande av misstänkta och dömda brottslingar. Här arbetar vi fortfarande med att klargöra om vi kommer att kunna tillämpa detta avtal utan att införa nya nationella regler. Det återstår att se.

Till detta finns det kopplat klara åtaganden om att upprätthålla grundläggande fri- och rättigheter. Det är förstås en förutsättning för långtgående samarbeten på området inre säkerhet. Det finns ingen anledning att anta att britterna skulle agera på något annat sätt här än vad vi själva gör.

För att allt detta samarbete ska fungera på ett bra sätt krävs att det finns en institutionell ram. Den består framför allt av ett partnerskapsråd och en mängd underkommittéer. I partnerskapsrådet och i kommittéerna kommer kommissionen att företräda EU, vilket är praxis i sådana här sammanhang. Det kommer också att finnas möjlighet för medlemsstaterna att själva delta när så behövs.

En tvistlösningsmekanism kommer att inrättas i form av en oberoende tvistlösningstribunal. Den ena sidan kommer att ha rätt att vidta åtgärder som den andra sidan inte uppfyller sina åtaganden. Det kallas ibland för cross-retaliation.

Om man ställer frågan om vad som inte finns med är det viktigaste det som handlar om säkerhet och försvar. Vi kan bara beklaga det, men Storbritannien gjorde klart redan i början av förhandlingen att de inte vill ha något agerande i detta. Man kan fundera på varför de väljer att göra så, och en möjlig teori är att de tycker att de klarar sig bra med de samarbeten de redan har med de stora länderna i Europa, Tyskland och Frankrike. Sverige har också ett eget bilateralt säkerhetsavtal med Storbritannien, och det ska vi givetvis fullfölja och utvidga.

Det finns dock ett utvecklat samarbete om inre säkerhet, och där ligger frågor om bekämpning av terrorism och samarbete på cybersäkerhetsområdet.

Samarbetet kommer som sagt att kunna utvecklas bilateralt, och inget hindrar att det blir samarbete också på EU-nivå om spänningsläget blir ett annat. Men det får framtiden utvisa.

Herr ordförande! Sammantaget är det regeringens bedömning att det här är ett bra avtal, som vi med glädje ställer oss bakom.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsrådet Dahlgren, för en föredömligt bra genomförd presentation.

Anf. 5 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Tack, statsrådet!

Nu blev andan i halsen i stället till en djup inhalering, och alla måste vara mer eller mindre nöjda med tillkomsten av detta avtal.

Jag har två frågor och funderingar.

Det ena gäller själva frihandelsavtalsdelen. Tullsatser och nollkvoter finns med, och man har även beaktat investeringar, konkurrens och dylikt. Det finns dock en fråga som ofta ställer till det i frihandelsavtal. Jag tänker på andra avtal där detta lett till stora tvister innan de fullbordats, framför allt det med Sydkorea och det ofullbordade TTIP med USA. Det handlar om standarder av teknisk natur som kan verka diskriminerande.

Jag noterar inget i de underlag som vi har fått oss tillsända om att standarder är upptaget som en fråga. Jag skulle därför vilja veta om det är en fråga som inte har beaktats, eller har man löst ut detta på ett sätt som jag inte har upptäckt i texten.

Finns det någonting i det avtal som nu har slutits och som ska ratificeras som innebär någon förändring för utländska medborgare som är boende och verksamma i Storbritannien, utöver vad som har varit under diskussion under de fyra årens förhandlande? Finns det något nytt moment, positivt eller negativt, som har kommit in, eller är det så att det i princip går in i det som vi har haft på bordet hela tiden?

Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C):

Ordförande! Tack, statsrådet, både för bra information under helgen och för att du hade möjlighet att vara med oss här i EU-nämnden där vi kan ställa ytterligare kompletterande frågor. Det är oerhört välkommet.

För vår del välkomnar vi såklart frihandelsavtalet och instämmer i regeringens bedömning om att rösta ja. För att ta någon del som är oerhört positiv uppskattar vi mycket den markering som finns när det gäller både att följa Parisavtalet och att nå nettonoll 2050 så att det inte blir någon skillnad mellan oss och UK.

Jag har några frågor som jag skulle vilja fördjupa lite mer. Statsstödsreglerna är oerhört viktiga och avgörande för rättvis konkurrens med britererna. Det kommer att vara en skillnad mellan EU-27, som kräver förhandsbesked, och UK, som har möjlighet att granska i efterhand och se ifall man har följt de regler som gäller eller inte. Om övertramp sker, hur kan vi då agera? Vilka konsekvenser kommer det att få för britererna? Det skulle jag gärna vilja höra lite mer om. Detta är dubbelt viktigt eftersom EU är på väg att försöka styra upp företag som i dag kanske har stora statsstöd – jag tänker på kinesiska företag. Därför tänker jag att det blir dubbelt viktigt att vi lyckas hålla i när det gäller den här delen.

Även tjänster omfattas av avtalet, om än inte i den omfattning som Sverige önskar, om jag har förstått det hela rätt. Har Sverige möjlighet att sluta kompletterande avtal på detta område för Sveriges del, eller är det strängt kopplat till att det är en EU-kompetens?

En fråga som kanske blir mer detaljerad gäller det rättsliga samarbetet, som ser mycket bra ut. Jag har fått en fråga om detta också omfattar

brottsbekämpning på nätet. Den kan bedömas som gränslös, men kommer det att vara möjligt att även på nätet fortsätta med brottsbekämpning på det sätt som man gör nu? Det gäller till exempel barnpornografibrott och andra sådana frågor.

Sedan har jag en fråga som gäller översyn vart femte år. Det finns möjlighet till uppsägningstid, tolv månader, och så står det inom parentes att vissa områden kan sägas upp utan att hela avtalet sägs upp. Vilka delar skulle det i så fall omfatta?

Sedan kan man tänka så här: Hur bra har UK kommit ut? Är det något som lockar efterföljare, eller har vi lyckats hålla den bollen på rätt plats på spelplanen?

Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Det är viktigt att välkomna avtalet och att det har kommit på plats, för de framtida relationerna med Storbritannien. Många medborgare som reser, bor och arbetar behöver ett klargörande om vad som ska gälla framöver. Likaledes har våra företagare efterfrågat tydliga regler för handeln mellan Sverige och Storbritannien. Det finns alltså mycket som är positivt här.

Konkurrensneutralitet och hur tvister ska avgöras har varit viktiga frågor att lösa. Här finns en indikation på hur det kan gå till, men jag tycker att det ska sägas att det inte är helt glasklart hur avtalet kommer att fungera i praktiken. Det känns som att det är väldigt mycket som får prövas efter hand. Min fråga är: Kommer Sverige, eller bara kommissionen, att göra en klar utvärdering efter ett tag?

En fråga som verkligen kommer att bli viktig framöver är tvistlösningsmekanismer och att Sverige är med och talar om hur vi vill att det ska se ut.

Frågan om statsstödsregler kan skapa olika syn på vad man får ge statsstöd till och inte. Detta tror jag kan bli en ganska komplicerad fråga framöver, liksom fisket, som blir en fråga att hantera igen efter de fem och ett halvt år som stipuleras i avtalet som en övergångsperiod. Detta känns också som en fråga som hänger lite i luften.

Ytterligare en fråga som kan komma att behöva förtydligas är förmodligen den om de sociala förmånerna. Statsrådet sa inte jättemycket om detta, men det är något som är ganska viktigt för många som vill arbeta i Storbritannien framöver. Bedömer statsrådet att det finns en tydlighet här om vad det är för regler som gäller? Jag såg någonstans att Sverige spelar in olika frågor på det området, men det kändes inte som att det var helt klarlagt där helt enkelt.

Det finns som sagt många frågetecken kvar, men med detta sagt är det utifrån förutsättningarna bra att vi nu får avtalet på plats. Storbritannien är en viktig partner för Sverige på handelsområdet men också på många andra områden, såsom säkerhetsområdet, som statsrådet nämnde. Det är tråkigt att vi inte har ett samarbete på försvars- och säkerhetsområdet nu, men detta kanske är något som kan komma framöver. Statsrådet kanske vill säga något om det.

Avslutningsvis har jag en konkret fråga om olika bilaterala avtal framöver. Vad kan komma upp? Jag tror att det stod någonstans i texterna att det för fisket till exempel skulle kunna innebära att enskilda länder har

fler bilaterala avtal med Storbritannien. Hur bedömer statsrådet att bilaterala avtal kan komma att fungera framöver på olika områden? Kan det bli aktuellt för Sverige att till exempel ha något som går in under avtalets område?

Anf. 8 TINA ACKETOFT (L):

Jag ska fatta mig kort. Jag välkomnar också att vi har kommit så långt fram som vi har gjort, även om jag naturligtvis som vanligt beklagar hela brexit.

Mina frågor i övrigt täcks av det som Désirée Pethrus just nämnde, det vill säga tvistlösningsmekanismen, sociala förmåner och bilaterala avtal. Jag anser också att vi kan få lite problematik när det gäller level playing fields. Jag tror att detta kommer att återkomma i många olika skepnader och att vi kommer att få ta ställning till mer detaljerade frågor så småningom.

Jag ser fram emot svaren på de frågor som Désirée Pethrus ställde nyss.

Anf. 9 AMANDA PALMSTIERNA (MP):

Tack för informationen!

Vad gäller skydds nivåerna – socialt skydd, miljöskydd och så vidare – är det bra att nivåerna inte kan sänkas. Det är också bra att det är inskrivet att man ska sträva efter att uppnå Parisavtalet. Här är det förstås Miljöpartiets förhoppning att man verkligen ska sträva och inte slå i taket i en skiljedomspanel. Detta återstår att se, men det är mycket bra att det inte går att sänka.

Sedan har jag en fråga vad gäller den tillfälliga implementeringen. Kan vi förvänta oss att det blir krångligt för både företag och medborgare under övergångsperioden, innan man har rätt ut allt?

Min andra fråga gäller fisket. Hur ser det ut med vetenskapligt hållbar fiskeförvaltning? Hur har detta påverkats av avtalet? Blir det någon skillnad jämfört med nuläget?

Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Tack, statsrådet, för bra och klargörande information!

Precis som statsrådet sa var det bra besked vi fick på julafton om att förhandlarna hade nått en överenskommelse. Det har varit både långa, svåra och intensiva förhandlingar, och jag är därför extra glad att kunna konstatera att det – i alla fall såvitt jag kan bedöma – är ett mycket ambitiöst frihandelsavtal och att det är bra för Sverige. Det har varit viktigt för oss under hela processen att vi ska fortsätta att ha ett välfungerande samarbete och en nära relation med Storbritannien.

Jag har ett par frågor, ett medskick och en kommentar.

Det första, som statsrådet var inne lite grann på, är den säkerhets- och försvarspolitiska delen, som inte finns med. EU är vår viktigaste säkerhetspolitiska arena, och vi har länge vetat att Storbritannien ska lämna unionen. Vi i Sverige har i olika sammanhang talat om att det är viktigt att ha ett fortsatt samarbete, och regeringen har också påpekat det i olika sammanhang, bland annat i utrikesdeklarationen. Britterna har valt att inte ha med den delen, och statsrådet resonerade lite grann kring det. Jag undrar liksom Désirée Pethrus och Tina Acketoft lite över bilaterala avtal och om regeringen har sett så här tidigt i schemat vilka konsekvenserna kan bli.

Jag har också en fråga om dataöverföring. I det pm som vi har fått står det lite grann om att man ska titta på detta och att temporära överföringar ska tillåtas i sex månader. Jag undrar om det går att säga något om vad som händer efter det.

Ett tillägg: Båda parter har eftersträvat ett tullfritt avtal utan kvoter, och det har vi nu sett, vilket är bra. Men det innebär inte att det kommer att bli hur enkelt som helst, utan det kommer att bli mycket byråkrati. Det är mycket fakta att ta till sig. Vi har haft ett par dygn på oss, och det är några dygn kvar tills avtalet börjar gälla. Det kommer att bli svårt, och därför vill jag skicka med till regeringen att det är viktigt att Sverige försöker driva på för att man ska ha ett visst överseende under en kortare period så att företag inte drabbas av höga straffavgifter för att de oavsiktligt har gjort fel. Jag läste i pm:et i dag, och regeringen skriver till exempel om ursprungsreglerna och att dessa ska bli relativt enkla för företag att hantera. Det är säkert så, men det kanske inte är så himla enkelt så här i början.

Jag har en kommentar: Det är oerhört viktigt att vi fortsätter att ha ett samarbete om brottsbekämpning. Det är glädjande att se.

Avslutningsvis vill jag anknyta till vad Tina Acketoft sa om att det fortfarande är beklagligt att Storbritannien lämnar EU, men det är bättre med ett avtal än att Storbritannien kraschar ut ur EU. Jag delar regeringens bedömning att det är ett bra avtal, även om vi kanske inte har satt oss in i alla detaljer eftersom det är omfattande.

Nu går vi in i nästa skede, och statsrådet sa det också: Arbetet är inte över. Det finns många frågor som vi lär få återkomma till i olika delar med olika statsråd och i olika fackutskott. Jag ser ändå fram emot det fortsatta samarbete med Storbritannien som vi kommer att kunna utveckla.

Anf. 11 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Tack för alla frågor! Jag ska försöka svara på några av dem, och sedan vet jag att mina medarbetare i Regeringskansliet och Statsrådsberedningen kan svara på många fler. Jag ska snart lämna ordet till Jan Olsson, som ska hjälpa mig med detta, men först har jag några kommentarer om några av frågorna.

Till Hans Rothenberg vill jag säga att jag menar att det utträdesavtal som vi har sedan slutet av förra året lägger grunden för allt som gäller för svenska medborgare som finns i Storbritannien nu och fram till den 31 december och även för brittiska medborgare som finns i EU-länderna. Där blir det inga förändringar, utan de förändringar som inträffar gäller dem som vill flytta till eller besöka landet efter den 1 januari. Det är skillnaden.

Till Annika Qarlsöon vill jag säga att när det gäller hela tvistlösningsmekanismen ska jag be Jan Olsson att reda ut precis hur det ska gå till, för den händelse att man har uppfattningen att det sker något på den andra sidan som man inte accepterar. Jag tänkte också be Jan att svara på frågorna om tjänstehandel och om vi kan göra något bilateralt där. Det är en handelsfråga, så jag förutsätter att det är en sak där kommissionen har egen kompetens. Men detta får Jan som sagt gärna kommentera, och samarbete kring brottsbekämpning på nätet likaså. Jag vet att vi har en särskild sektion i samarbetsavtalet som handlar om cybersäkerhet, men jag tror att det också finns ett starkt intresse hos båda sidor att bidra till kampen mot den typ av brottslighet som förekommer på nätet. Jag är säker på att

denna ambition kan finnas. Huruvida det finns något om detta i avtalet vågar jag inte säga, men det kanske Jan kan. Det är samma sak när det gäller hur man säger upp avtalet och om det finns några delar som kan sägas upp utan att hela avtalet sägs upp. Vilka delar detta kan vara har jag ingen kläm på.

Den sista frågan från Annika Qarllsson kan jag försöka besvara. Är det här något som lockar till efterföljd? Min bestämda känsla är att ingen har tyckt att det här är en särskilt bra process för Storbritannien. Snarare är min bild att stödet för EU-samarbetet och insikten om vad det betyder för varje medlemsstat, värdet för varje medlemsstat, har ökat under dessa fyra och ett halvt år. Det har vi sett i vårt eget land i de mätningar som har gjorts, och jag tror att det är ungefär samma rörelse i andra länder.

Det finns förvisso grupper och till och med partier som fortfarande tycker att man ska vara utanför EU, men det är inte den typen av styrka i de strömningarna som gör att vi under överskådlig tid behöver befara att det ska bli en upprekning av brexit i något annat av de 27 länderna. Det är min bedömning.

Till Désirée Pethrus kan jag säga följande. Det är klart att vi ska följa upp avtalet noga och inte bara överlåta åt kommissionen att utvärdera det. Det kommer vi också att göra från svensk sida.

Frågorna om statsstödsreglerna och tvistlösning ska jag be Jan Olsson att svara på. Det gäller även frågan om det är tydligt vilka regler som gäller. Jag hoppas det. Jag har verkligen inte satt mig in i alla detaljerna i avtalet. Det är över 1 200 sidor i den version jag såg senast, men jag utgår från att eftersom det här är ett område som har varit lätt att komma överens om finns det så tydliga regler som man kan önska. Sedan kan det också behöva preciseras under resans gång.

Kan det bli ett utrikespolitiskt samarbete framöver? Det var en annan fråga från Désirée Pethrus. Det är klart att det kan bli, men vi får också respektera att om Storbritannien inte vill ha med det i avtalet blir det inte med i avtalet. Ingen kan sia om framtiden när det gäller hur internationella relationer kommer att arta sig, och vi ska inte utesluta något för framtiden. Mitt svar på frågan är att det kan bli ett samarbete, men jag vågar inte säga när eller hur.

Finns det några exempel på bilaterala avtal som Sverige kan sluta? Ja, det finns det, menar jag. På forskningssidan finns redan ett antal sådana bilaterala avtal när det gäller life science. Det finns säkert fler områden där det skulle vara möjligt.

Tina Acketoft hade flera liknande frågor om tvistlösning, som jag ska be Jan Olsson att svara på.

Amanda Palmstierna hade frågor om provisorisk tillämpning kommer att göra det hela krångligare. Jag tror inte det. Det här är till framför allt för att de olika språkversionerna behöver tas fram innan det kan bli ett beslut i Europaparlamentet. Att det skulle bli ett ökat krångel just för att det är en provisorisk tillämpning i stället för en definitiv tillämpning från den 1 januari tror jag inte. Men det får gärna Jan Olsson också kommentera.

Amanda Palmstiernas andra fråga vet jag inte svaret på, det vill säga vad som gäller i fråga om vetenskaplig hållbar fiskeförvaltning. Det låter positivt, men jag vågar inte säga mer än så. Om Jan Olsson har hittat något om det får han gärna säga något.

Till sist vänder jag mig till Jessica Roswall. Jag instämmer verkligen i att det här är ett mycket ambitiöst avtal. Det är det genom tiderna mest ambitiösa som EU någonsin har slutit, och det kommer att vara bra för oss och bra för hela EU. Jag tror också att det kommer att vara bra för Storbritannien.

De bilaterala säkerhetssamarbetena ska fortsätta och kan utvecklas. Det råder inget som helst tvivel om det.

När det gäller dataöverföring är det riktigt att kommissionen har fattat ett beslut om att det går att ordna detta under de första sex månaderna. Under den tiden ska man förhandla med britterna om en överenskommelse om hur det ska ske. Nu när vi har den positiva utgången av förhandlingen har jag ingen misstro mot att det inte skulle gå att lösa, men det kan vara olika intressen som står mot varandra. Det kan ändå bli en förhandling som tar ett tag, men det bör lösas under dessa sex månader.

Jag tror också att svenska myndigheter, i den mån det hänger på dem, kommer att vara förstående inför den situation då man kanske inte har löst alla administrativa problem i början. Vad vi slipper är att det ska erläggas tull på varor. Men det finns vissa varutransporter som är av den känsliga arten att de ändå måste kontrolleras. Den typen av säkerhetshänsyn kan de nog inte göra avkall på.

Till sist vill jag säga att jag verkligen uppskattar den anslutning som finns till den gemensamma linjen att vi ska godkänna detta. Det är ett gott tecken att vi också i den här frågan kan samarbeta så väl i Sveriges riksdag, och jag vill tacka för alla de många tillfällen vi har haft under de senaste åren att resonera om brexitfrågan i EU-nämnden på ett sätt som jag tycker har varit givande också för vårt sätt att föra frågan framåt.

Anf. 12 Departementsrådet JAN OLSSON:

Jag tänkte börja med frågan om standarder. Det finns mycket riktigt i avtalet ett avsnitt om tekniska handelshinder som gäller regulativt samarbete, som man säger, och vissa annex för vissa specifika frågor som ska omfattas. Det gäller fordon, ekologisk produktion, läkemedel och kemikalier. För vin finns särskilda bilagor för samarbete kring tekniska handelshinder och regulativt samarbete.

Sedan var det frågan om tvistlösningsmekanismer när det gäller statsstödsregler. Det här är ett mycket komplicerat avtal rent generellt. Den innehåller en generell tvistlösningsmekanism, och sedan finns sådana som är specifika för olika områden. När det gäller statsstödet finns en reglering som inte, som EU vill, bygger på att det finns samma regler eller att britterna tillämpar våra regler, men den bygger på gemensamma principer om vad som ska anses vara statsstöd och om vad som ska anses vara otillåtet statsstöd. Där finns möjligheter för EU att vidta så kallade remedial measures för att mäta otillåtna statsstöd, alltså ensidiga åtgärder, och en tvistlösningsmekanism.

Precis som det påpekades kommer mekanismen inte att inom ramen för EU-systemet baseras på att man har en skyldighet att i princip förannmäla statsstöd utan på att man prövar i efterhand. Men det finns regler om transparens som britterna ska tillämpa, vidare att det ska finnas myndigheter som är skyldiga att följa dessa frågor internt och möjligheter för rättssubjekt i Storbritannien att få prövat om otillåtet stöd har utgått.

Det är utomordentligt svårt att säga att om det kommer att vara ett system som fungerar, men det är ett system som är mycket mer långtgående än vad som finns i något annat handelsavtal är klart.

Sedan var det tjänstehandelsfrågan. Det är inte så att Sverige kan ingå bilaterala avtal som på något vis går utöver vad EU-rätten tillåter oss att göra. Som statsrådet påpekade är det ett område som i princip omfattas av unionskompetens. I princip tillåter avtalet tjänsteutövare att agera på ömse sidor UK respektive EU, men man måste följa de nationella regler som gäller. Det är i princip det som man tappar nu utanför Storbritannien, det vill säga möjligheten att åberopa att man följer sitt eget lands regler och därför ska ha rätt att agera i övriga medlemsstater. Utrymmet för att på det området ingå utvecklade avtal torde vara litet.

Sedan var det en fråga om hur man säger upp avtalet. Det finns en allmän uppsägningsmekanism, att endera parten kan säga upp avtalet på 12 månader. Sedan finns möjligheter att säga upp delar av avtalet som är fristående från den allmänna uppsägningsmekanismen. Jag kan inte nu redogöra exakt för vilka de områdena är, men den detaljen kan vi överlämna information om som kan spridas bland nämndens ledamöter.

När det gäller brottsbekämpning på nätet är det precis som statsrådet sa, nämligen att det är en del av det som kan komma i fråga, cybersamarbetet, men som också är en del av all brottsbekämpning i dag är det fråga om informationsutbyte. Ett fortsatt samarbete kan naturligtvis få stöd av avtalet.

Sedan var det en fråga om bilaterala avtal generellt. Precis som statsrådet sa finns självklart utrymme på alla de områden där det fortfarande är nationell kompetens att utveckla bilateralt samarbete. Det kommer generellt sett att förutsätta att man i enlighet med de allmänna lojalitetsförpliktelserna anmäler till kommissionen. Det kan naturligtvis bli diskussion om huruvida man har rätt att göra det. Funktionellt sett råder samma rättigheter att utveckla bilaterala avtal med Storbritannien efter att de har lämnat EU som med andra tredjeländer. Det är samma begränsningar som kommer att gälla som gäller i förhållande till andra tredjeländer.

Jag kan bekräfta det statsrådet sa om provisorisk tillämpning. Nej, det handlar inte om att det skulle vara oklart vad som gäller. Det behövs legal scrubbing, som man säger, och det behövs korrekta språkversioner, men principerna i avtalet ska ligga klart också under den provisoriska tillämpningen. Den är provisorisk därför att vi inte har Europaparlamentets godkännande och därför att det inte finns fullständigt genomarbetade rättsligt och språkligt korrekta versioner. Men det ska inte vara svårare för aktörerna att agera, men det är klart att alla aktörer har ett nytt och omfattande avtal att förhålla sig till. Det faktum att Storbritannien är tredjeland kan i sig göra det komplicerat.

Sedan var det en fråga om vetenskapligheten. Jag kan inte på rak arm säga om det finns hänvisningar i fiskeavsnittet till vetenskaplighet. Det finns ett långtgående åtagande när det gäller vilken typ av gemensam miljömässig utveckling som parterna ska försöka sträva efter. Jag vågar inte svara om precis de hänvisningarna finns, men det skulle förvåna mig om det inte finns precis sådana hänvisningar i fiskeavsnittet. Det kan vi också skicka en uppgift till kansliet om som kan förmedlas vidare till ledamöterna.

Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det fanns en fråga från Désirée Pethrus om sociala förmåner: Är det tydligt vilka regler som gäller? Jag dristade mig till att anta att med tanke på avtalets omfattning finns det så specificerat som man kan önska. Men det kanske Jan Olsson kan fylla i.

Anf. 14 Departementsrådet JAN OLSSON:

Det finns ett utvecklat avsnitt om socialförsäkringssamarbete som i princip ska göra, är bedömningen från våra experter, att mycket ska fungera som hittills. Till exempel ska man ha ett pensionssamarbete som innebär att man ska få sin pension utbetald också i Storbritannien, om man som svensk är bosatt där.

Det är riktigt, precis som Désirée Pethrus sa, att vi har haft en diskussion med kommissionen om vissa detaljer för att göra klart vad som ska gälla. Det skulle jag hänföra till den legal scrubbing som pågår. Den typen av frågor uppkommer i olika medlemsstater om huruvida det har blivit precis som var avsett i olika delar av avtalet.

I princip kommer det att vara klart vilka förmåner som kan utbetalas inom ramen för samarbetet och vilka som därmed inte heller inte går; ja, vad samarbetet kommer att täcka. Det är bilden.

Anf. 15 ORDFÖRANDE:

Tack Jan Olsson och statsrådet Dahlgren för kompletterande information och ytterligare nya kompletterande tankar om framtiden, och tack för kompletterande frågor från ledamöterna.

Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag fick inte svar på vilka konsekvenser det kan få om det sker övertramp av statsstödsreglerna. Annars fick jag bra svar.

Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag tror att Jan Olsson bäst kan beskriva vilka unilaterala åtgärder som EU kan sätta in, respektive Storbritannien kan sätta in, om vi tycker att den andra sidan har trampat över.

Anf. 18 Departementsrådet JAN OLSSON:

De konsekvenser som det kan få är att remedial measures vidtas. Exakt vilka de är är inte specificerade, men de kan vara att bemöta den illojala konkurrens det kan innebära efter att statsstöden har givits. Det är med metoder som kan handla om att införa kvoter, tariffer eller vad som är lämpligt i det enskilda fallet. Det kan naturligtvis i sista hand bli föremål för prövning i de tvistlösningsmekanismer som inrättas.

EU har nog sett till att ha verktyg i händerna för att möta dessa. Även om det inte blev så långtgående som vi hade velat på EU-sidan, i princip att briterna tillämpar vårt system, finns verktyg att möta den typen av situationer som ska vara verksamma. Det är också så att det finns långtgående åtaganden för respektive part att iaktta stor transparens när det gäller den typen av förhållanden.

Sedan finns motsvarande regler när det gäller det som avser de andra områdena för level playing field, till exempel miljösamarbete. De är inte

exakt densamma, men även där finns möjlighet att i slutändan vidta åtgärder som just möter stora gap mellan å ena sidan EU och å andra sidan Storbritannien, för att då motverka den handelspåverkan som den typen av skillnader kan innebära.

2020/21:22
28 december

Anf. 19 HELENA BOUVENG (M):

Lite kuriosas, statsrådet. Vem kan tillskrivas framgången i förhandlingen?

Anf. 20 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Om jag skulle lämna över någon särskild blomma skulle jag ge den till Michel Barnier. Han har varit en mycket skicklig förhandlare för EU:s sida. Han har inte bara full koll på alla dossierer, han har också den fina egenskapen att han bryr sig om vad alla medlemsstater tycker och tänker och lyssnar på alla medlemsstater. Han har rest runt till huvudstäderna under flera års tid och också haft telefonkontakt med mig och många andra som har följt frågorna på nära håll från huvudstadshorisonter. Det har gjort att vi har kunnat hålla ihop EU-kretsen på ett så bra sätt, trots att det har funnits en del skillnader i våra nationella grundläggande intressen. En blomma till Michel Barnier!

Den brittiske förhandlaren David Frost har stängt ute det mesta av det högljudda resonemang som har förts utanför förhandlingslokalerna, inte minst på de brittiska öarna, och lyckats fokusera på att göra upp så bra som möjligt med Michel Barnier. Det har han lyckats med.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Tack, statsrådet, för den kompletterande kommentaren!

Med denna happy note konstaterar vi nu att vi har tagit del av informationen. Vi har haft informationsöverföring med frågor från EU-nämndens ledamöter med kort varsel. Jag uppskattar att ni har kunnat delta med så pass kort varsel. Jag tackar också statsrådet Dahlgren och departementsrådet Jan Olsson för att ni kunde delta med så pass kort varsel.

Jag finner att det här samtalet kan avslutas i en positiv ton. Vi alla tycker att det är bra att avtalet kommer att finnas på plats, nu provisoriskt och förhoppningsvis ratificerat av parlamentet så småningom. Jag tackar statsrådet och departementsrådet för närvaro vid dagens möte.

Anf. 22 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Tack och god fortsättning!

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Frihandelsavtalet mellan EU och Förenade kungariket

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 5 HANS ROTHENBERG (M).....	5
Anf. 6 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 7 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	6
Anf. 8 TINA ACKETOFT (L)	7
Anf. 9 AMANDA PALMSTIERNA (MP)	7
Anf. 10 JESSIKA ROSWALL (M).....	7
Anf. 11 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 12 Departementsrådet JAN OLSSON.....	10
Anf. 13 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	12
Anf. 14 Departementsrådet JAN OLSSON.....	12
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 16 ANNIKA QARLSSON (C).....	12
Anf. 17 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	12
Anf. 18 Departementsrådet JAN OLSSON.....	12
Anf. 19 HELENA BOUVENG (M)	13
Anf. 20 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 22 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13